

Československý týdeník-Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung-Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorske Listy) • MONTAG, den 11. FEBRUAR 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 6. • PREIS S. FR. 1.00

Věděl Dubček o invazi?

Koncem ledna uveřejnil britský list Times článek, založený na zprávě, kterou pro americkou výzvědnou službu vypracoval bývalý důstojník čs. rozvědky Josef Frolík, žijící od sovětské okupace Československa v USA. Frolík mimo jiné tvrdí, že čs. představitelé byli o sovětském okupačním úmyslu v r. 1968 informováni už před schůzkou v Černé nad Tisou, že o temtéž byl informován americký prezident Johnson, a touto cestou přes čs. ambasádu ve Washingtonu se zpráva dostala do Prahy. Frolík také potvrzuje, že tzv. demonstrace v Praze na jaře 1969 (po hokejovém vítězství nad SSSR) spoluorganizovala státní bezpečnost, aby pomohla definitivně odstranit Dubčka.

Podle článku v listě Times byli východními agenty v západním Německu admirál Lüdke a generál Wendtland, kteří spáchali v říjnu 1968 — kdy na Západ uprchl jiný čs. agent Bittman — sebevraždu. Někdejší šéf západo-německé špiónáže generál Gehlen rozhodně odmítl tvrzení, že Wendtland byl špión; o Lüdke se však nezmiňuje. Pravým důvodem, proč článek vyšel v britských novinách, je ovšem další tvrzení, podle něž tři nejmenovaní britští poslanci po řadu let informovali čs. špiónáž o důvěrných záležitostech.

Na základě Frolíkových výpovědí byl prý také v r. 1971 odsouzen k 12-letému vězení čs. agent ve Velké Británii Nicholas Praeger. Frolík také uvádí, že po Německé spolkové republice a Rakousku byla Anglie nejvíce infiltrována čs. rozvědkou, která měla lidi ve vládních, parlamentních, odborových i vědeckých institucích.

V r. 1954 také prý čs. agenti unesli z Venezuely bývalého šefa Gestapa Heinricha Müllera a vyzvídali na něm v Praze jména osob, které za války pro nacistickou policii pracovaly. Později dala Praha do oběhu pověst, že Müller je plukovníkem albánské tajné služby — aby tak diskreditovala režim v Tiraně.

S ČÍM SOUHLASÍME . . .

Tisk a prezident

To, o čem jde mezi Richardem Nixonem na jedné straně a nepřátelským mu americkým tiskem a sdělovacími prostředky na straně druhé je prosté: jde o moc. Americký tisk je moc prvního řádu. Sestavuje pořad veřejné diskuse. A tato obrovská politická moc není vázána žádným zákonem. Rozhoduje, o čem lidé mluví a přemýšlejí. Je to autorita, která je v jiných zemích vyhrazena tyránům — kněžím, stranám a mandarinům.

Žádný důležitý zákon v americkém kongresu, žádný zahraniční podnik, žádný diplomatický akt, žádná velká sociální reforma se ve Spojených státech nemůže zdařit, jestliže tisk pro to nepřipraví veřejné mínění. A když se tisk chopí velké otázky a vrhne ji do diskuse, zahajuje svou vlastní akci. At' je to otázka životního prostředí, otázka občanských práv, likvidace války ve Vietnamu a jako

vrchol aféra Watergate — to vše dal na pořad diskuse především tisk. Moc v Americe dnes spočívá v kontrole sdělovacích prostředků. A právě pro tuto kontrolu byl Richard Nixon v konfliktu se svými nepřáteli v tisku během volebního roku i po něm. Tisk je stále více soustředován v několika málo rukou, v několika zpravodajských monopolech. K tisku přibyla nekonečně vlivnější a ještě koncentrovanější moc: televizní stanice. A jak v tisku tak v televizi probíhala nenápadná, ale velmi důležitá změna: žurnalisté začali jinak chápat svou roli, svou odpovědnost a svou důstojnost. Kdysi byli jen námezdníky majitelů sdělovacích

Někdy v šestdesátých letech začali na sebe pohlížet jako na tvůrce zpráv — už se nespokojovali se zaznamenáváním událostí; události přímo utvářeli a sami si za to dali odpovědnost před historií. Žurnalisté, kteří dosáhli vrcholu svého povolání po válce, byli nesrovnatelně vzdě-

lanější než jejich předchůdci. Vzdělání a morálka z nich učinily obávanou skupinu. Richard Nixon shledal, jak shledal každý prezident před ním, že v tisku bude mít přírozeného odpůrce. Proslulí novináři uváděli v pochybnost nejen jeho výkon moci. Uváděli v pochybnost i jeho chápání Ameriky, jeho akce, kvalitu jeho myšlení, dokonce i jeho lidskou čest.

Byla otázka, kdo je v těsnějším styku s náladou amerického lidu — prezident nebo nepřátelský tisk? Žurnalisté rozhodují o tom, co se 40 až 50 milionů Američanů doví o denních událostech ve vlastní zemi a ve světě. Žijí a pracují v geografických a intelektuálních oblastech, jako New Yorku. Obě města si libují ve vlastním provincialismu. Můžeme z toho vyvodit, že lidé zde čtou stejné noviny. Čerpají politické a společenské názory ze stejných pramenů. Co hůře, neustále mluví jeden s druhým a tak dodávají umělou (Dokonč. na str. 7)

Prestyž nebo strategie?

Čína, která nedávno překvapivě obsadila Paracelské ostrovy, přichází nyní s tvrzením, že také ostrovy Spratelské, ležící asi 800 mil od čínského pobřeží a 425 mil od Sajgonu, jsou jejím dávným územím. Prohlásila, že nestrpí, aby Jižní Vietnam, který má na nich nevelkou posádku, učinil z nich, jak prý hodlá, silně ozbrojené území. Ostatně také Filipíny protestují proti jihovietnamskému opevňování těchto ostrovů a žádají, aby otázka jejich vlastnictví byla řešena Spojenými národy. Přitom samotné Filipíny mají na ně. Kódka čínských správců ho souostroví vlastní malou posádku.

Vlastní cestou za naftou

Bruselská konference devíti zemí Evropského společného trhu odmítla návrh Spojených států, aby EHS, USA, Japonsko, Kanada a Norsko, jejichž zástupci se příští týden sejdou ve Washingtonu na jednáních o tom, jak čelit energetické krizi, vypracovaly "společný program akcí", tedy, aby tyto země jednotně a společně jednaly s arabskými zeměmi. Státy EHS daly jasně najevo, že hodlají "jít za naftou" vlastními cestami. Je to ústupek Arabům, kteří právě na toto kladou velký důraz.

Porada v Moskvě

V zákulisí komunistického stranického aparátu probíhá poloveřejná příprava nové celosvětové konference komunistických stran, kterou — hlavně kvůli neshodám s Čínou — požaduje Moskva. Po poradě ideologických tajemníků v Moskvě a po schůzce kolem časopisu "Otázky míru a socialismu" v Praze konala se opět v Moskvě schůzka organizačních tajemníků ústředních výborů vládnoucích komunistických stran. Prahu reprezentoval tajemník ÚV František Ondříček.

"Nástroj lidu"

Karel Jezdinský

Pražská televize považovala za nutné připomenout, že tento rok slaví dvacetpět let své existence takzvaná socialistická justice. Jsou jisté věci, které by ani jejich příznivci — snad už jen z hlediska prostého taktu či aspoň taktiky — připomínat neměli, tím méně pak slavit. Ale televizní komentář předvedl černý humor: V roce 1949 — slyšeli jsme — se tato významná součást správy státu — rozuměj justice — změnila ve skutečný nástroj lidu. Příznačné je jen to zařazení justice mezi součást správy státu, kamsi tedy mezi vládní aparát a policejní sbor. A pamětník se může podívat, co všechno lze nazvat "socialistickým" a označit za "nástroj lidu".

Teorie a praxe soudnictví v pounorové diktatuře patří k nejčernějším kapitolám naší poválečné historie. S potlačením základních občanských práv se tehdy soudy staly

poslušným vykonavatelem z vůle stranického politického vedení, služebníkem vyšetřovací kanceláři ministerstva vnitra. Bylo o tom podáno víc než dost důkazů — v době obrodného procesu dokonce i úředně a veřejně.

Ze zprávy takzvané Pillero-vy komise Ústředního výboru KSČ — která se zabývala vyšetřováním politických procesů padesátých let, se například možno dozvědět — že jen od října 1948 do konce roku 1952 bylo z politických důvodů odsouzeno k trestu smrti 233 lidí, přičemž ve 178 případech byl rozsudek skutečně vykonán.

V letech 1951-1954 schválil politický sekretariát ÚV KSČ 148 trestů smrti. S výjimkou období německého protektorátu, kdy ovšem naše vlastní státní justice neexistovala, nemá podobné justiční vraždění v našich dějinách obdoby. Na první re-

publiku je možno pohlížet všelijak kriticky. Pravdou zůstává, že za dvacet let jejího trvání se počet odsouzených k trestu smrti z politických důvodů rovnal přesně — nule.

Údaje o počtu zatčených a odsouzených k těžkým, dlouholetým žalářům nemohou být přesné. Přidržíme-li se však jen střízlivých odhadů, jak je shrnul ještě před pěti lety rehabilitační komise, bylo v období od roku 1948 do roku 1953 odsouzeno do vězení na více než deset let 18.000 našich občanů, v následujících čtyřech letech ještě dalších 500 — a to Nejvyšším soudem, bez možnosti odvolání. Organem, kterým měl být nejvyšším garantem práva a spravedlnosti. Krajské soudy odsoudily v období do roku 1965 k těmto vysokým trestům asi 12.000 lidí, okresní soudy dalších asi deset tisíc. Zdůrazňuji, že se přirozeně nezapočítávají (Pokrač. na str. 6)

O ČESKOSLOVENSKU

Agent uprchl

K několika čs. agentům, kteří se v posledních letech rozhodli zůstat na Západě, přibyl další. Ve Švédsku požádal o asyl bývalý rozvědčík, který používal krycího jména Robek. Od konce 30. let pracoval pro čs. špionáž v Jihoafrické republice a pak v Rhodesii. Později byl vyslán do Vídně, kde se věnoval především výzvědné činnosti v sociálně-demokratickém hnutí. V posledních letech, kdy žil ve Švédsku, už prý předával pokyny, které z Prahy stále dostával, švédské tajné službě.

Nové chráněné území,

na němž svedl památnou bitvu Jan Žižka z Trocnova, vzniklo na rozhraní okresů Strakonice a Písek. Výměra celého areálu, jehož dominantu tvoří Žižkova mohyla a součástí je i proslulý rybník Škaredý, činí 206 hektarů. V současné době se připravuje úprava zeleně a zařízení pro pohodlí turistů.

Pěkného věku

se dožívá v letošním prvním čtvrtletí šestnáct občanů moravské obce Velkých Pavlovic (znamená vytečeným jiho-moravským vínem!). Nejmladší dosáhnou osmdesátky, čtyři překročí devadesátku a M. Jakubec oslaví prvního března sté narozeniny.

Cerné divadlo v USA

Soubor Černého divadla pod vedením Jiřího Srnce je na zájezdě po 9 kanadských a 12 severoamerických městech. Po návratu koncem února se tentýž soubor vypraví na turné do Holandska.

Projev úcty?

Čs. novináři, akreditovaní v západním Berlíně, odmítli účast na dvou setkáních, která tam pro žurnalisty pořádá Heinemann. Připojili se tak pouze poslušně ke všem zastupcům moskevského bloku, který přes veškeré námluvy s NSR považuje přítomnost bonnských představitelů v západním Berlíně za porušování čtyřmocenské dohody.

Výstava

anglických dětských knih proběhla za velkého zájmu obecnosti v Praze. Bylo na ní shromážděno na 250 titulů a dětských časopisů vydaných loňského roku. Návštěvníci si mohli prohlédnout knihy pohádek, pověstí a legend, obrázkové knížky, ale i publikace pro děti z oboru hudby, poezie, vědy, přírodopisu, sportu a nejrozličnějších dětských koníčků a zálib.

Dubček v Praze

Podle zprávy agentury Reuter navštívil den po pohřbu vdovu po Josefu Smrkovském také bývalý první tajemník ÚV KSČ Alexander Dubček. Měl prý v úmyslu se zúčastnit pohřbu, ale zprávu o tom, kdy a kde se bude konat dostal — zřejmě s přičiněním státní bezpečnosti — pozdě, takže nestačil z Bratislavy včas přijet. Vyslovil aspoň dodatečně paní Smrkovské soustrast nad smrtí svého někdejšího blízkého spolupracovníka.

Dřevorubci nezahálejí

ani v zimě v pohraničním lese Načetín v Krušných horách. Navíc, mimo kácení stromů, kmeny odvětvují u nikátním strojem. Tento výkonný moderní mechanismus, který řídí jediný člověk, nahrazuje obtížnou práci třiceti dřevorubců.

Barva a práce

Účinkem barevnosti prostředí při pracovním výkonu — odpočinku a vůbec v lidském životě, se zabýval dvoudenní celostátní seminář v Praze. Tuto akci připravil tamní Dům techniky.

“Plovoucí” podlaha

V Liberci byla zkolaudována nová čtyřpodlažní budova Výzkumného ústavu textilního strojírenství. Zajímavostí je, že jedna z podlah — podlaha dílny tkalcoven — je odpružená, tzv. plovoucí. Bude sloužit výzkumu vlivu vibrací strojů na budovy.

Unikátní muzeum,

jediné v Čechách bude brzy otevřeno v Bechyni u příležitosti stého výročí založení tamního požárního sboru. Obsahuje vývoj hasičské techniky od slaměných košů z minulého století až po nynější moderní a účinnou výzbroj.

Husák u železničářů

Gustáv Husák navštívil nedávno pražská pracoviště železničářů. Seznámil se jednak s rozsáhlou přestavbou celého železničního uzlu, jednak s libeňským lokomotivním depem, kde také promluvil. Pokud jde o přestavbu, bude Hlavní nádraží (Wilsonovo) rozšířeno o tři nástupiště a bude prorazen třetí vinohradský tunel. Nádraží má mít kapacitu 840 vlaků denně s ranní špičkou 73 vlaků za hodinu. Dále se staví osobní nádraží ve Vrsovicích a odstavné nádraží Praha-jih, kde se také instaluje italská tunelová myčka vlakových souprav. V Libni se budují dva podjezdy. V centru města předají železnice po zrušení zastaralých objektů plochu o 90 hektarech urbanistickým a architektonickým potřebám města.

Blahobyt v Československu

V Praze a v jiných městech republiky se za poslední měsíce cosi změnilo. Není to zatím příliš nápadné, ale občan už to cítí: je co kupovat, ve výkladních skříních je potravinami počinaje přes boty a šaty až k osobním autům — trochu větší výběr a hlavně větší dostatek. Říká se — a zahraniční korespondenti z Prahy to teď často dokládají fakty — že Husákův režim našel nový prostředek na kupování obyvatelstva. Je však skutečně účinný? Každý občan kdekoli na světě je samozřejmě rád, když si má co koupit, když si má z čeho vybrat. Jeho nároky desetiletí od desetiletí stoupají. Západní společnosti se dokonce mnohdy říká konsumní. Druh potravin je tolik, že se nedopočítáte, obuv a šaty nejrozličnějších módních stylů i

výstřelků, auta všech možných značek ze zemí Evropy, Ameriky i Asie vám vnucuje jedna firma jako druhá. Všeho dostatek, hospodyňky dávno zapomněly na to, co jsou to fronty anebo, že musejí k pekaři či řezníkovi pospíchat, aby se na ně dostalo. A přece — cítí se tahleto západní konzumní společnost za svůj blahobyt nějak zavázána vládě? Pokládá ji vůbec za strážce všeho toho dostatku či přebytku? Odpověď je naprosto jednoznačná: to všechno co má a co smí, pokládá Američan stejně jako západní Němec, Francouz nebo Holanďan za samozřejmost. Až máte nutkání — jestliže tu nesídlíte dlouho — připomínat, že nepřiliš daleko odtud tohoto všeho samozřejmosti není. Zkušenost je tedy po ruce.

Dá se aplikovat na naše poměry? V zásadních bodech jistě; prostě proto, že člověk — ať je ze Západu nebo z Východu — je v podstatných rysech stejný. Český a slovenský spotřebitel bude tedy spokojenější. Nelze ovšem předpokládat, že by se proto zamiloval do vládnoucí strany nebo jednotlivých členů ústředního výboru. Po čase — a zřejmě delším, protože Východ má pořád co dohánět — se i českému spotřebiteli bude zdát dostatek samozřejmostí. A nepřestane proto — tu potichu, tu hlasitěji — reptat, že mu zase schází to či ono; častá cesta za hranice, nebo docela jiné, jinde třeba už neodmyslitelné právo či svoboda. Plné břicho, auto a chata prostě člověku k životu nestačí.

Pavel Pecháček

Čím vším šetřit?

V poslední době se začíná trochu měnit i dosud růžově optimistický tón propagandy pražského režimu, podle níž je Československo pod nezištnou ochranou Sovětského svazu zbaveno starostí s naftou a jinými energetickými zdroji. Jednak už počátek zimy ukázal, že výstavba velkoobjemových kapacit v oblasti elektřiny a plynu neodpovídá výstavbě zdrojů, tj. hlavně elektráren. Odběr se musí řídit podle složitých směrnic. Nejvíce jsou postiženi zaměstnanci velkých továren, které podniky nutí k většímu nasazení v nočních směnách, případně k práci v sobotu a v neděli. Kromě lidských potíží tu ovšem vznikají enormně zvýšené výrobní náklady. Další potíží je dovoz surovin ze západních trhů. Vládní mluvčí tu neskrýval, že státní rozpočet musí vyrovnávat dvoj — až trojnásobné zvýšení cen především barevných kovů, kůže, vlny, bavlny a krmiv.

A naznačil, že ani nafty a benzinu nemá Československo k dispozici neomezené množství. Stále výzvy k šetření se týkají už jedné zmíněné oblasti — krmiv pro živočišnou výrobu. Těch je stále málo; i proto, že se špatně obhospodařují luka a pastviny, kde každoročně přichází spousta krmiv nazmar.

Jednou zvláštní a v Československu už dlouho probíra-

nou oblastí krizového stavu je vodní hospodářství. Je známo, že stále ještě přežívá nevšimavost k perspektivním úkolům, které tu vyvstávají. Odborníci například předpokládají, že vzhledem k průmyslové a bytové výstavbě vzroste spotřeba pitné vody do r. 2000 na dvojnásobek. Jen pro zásobování obyvatel to znamená postavit 12 nových přehrad. Ovšem příslušné české a slovenské podniky (Ingstav, Vodní stavby, Hydrostav a Váho-

stav) se stále zabývají — nebot' je to pro ně výnosnější — jinými projekty. Špatně se hospodáří i s dnešním stavem. Zemědělské podniky často znečišťují místní toky škodlivými látkami z živočišné výroby. Průmyslové podniky vypouštějí do řek odpad. Česká vláda dostala jen loni 100 žádostí o dovolení vypouštět odpad z nových sídlišť rovnou do řek. I ve vodním hospodářství se stále propaguje jediné heslo: šetřit!

Zajímavosti ze světa

Letoun Concorde nebude zařazen na pravidelné linky před rokem 1976. Prohlásil to francouzský ministr obrany Gelley.

- Ceny spotřebního zboží v Dánsku vyrostly za poslední 2 roky o pětadvacet procent. Nejvíce stouply ceny potravin, zejména chleba, mouky, vajec, brambor, ryb, ovoce a zeleniny.
- Falešné bankovy v hodnotě dvou milionů dolarů se loni dostaly do oběhu v Kanadě. Uvedl to představitel Sdružení kanadských bankéřů.
- Čistka důstojnického sboru v české armádě pokračuje. Za leden bylo propuštěno celkem 100 důstojníků a generálů.
- Jugoslávský prezident Tito patřil mezi nejvýznamnější hosty na oslavách 24. výročí vyhlášení Indie republikou v Dillí.
- Británie a Írán uzavřely dohodu o mimořádných dodávkách pěti milionů tun iránské ropy za britské průmyslové zboží v hodnotě 110 mil. liber.
- V Římě byl neofašista Almirante oficiálně obviněn z pokusu o obnovu zakázané fašistické strany.
- Při požáru katolického internátu v Heusdenu u Bruselu, zahynulo 25 dětí ve věku od 12 do 15 let.
- US jednotky v záp. Evropě budou vybaveny novými miniaturními jadernými hlavicemi pro rakety typu Pershing. Oznámil to britský list Evening Standart.
- Nedopalek cigarety zapříčinil velký požár známého obchodního domu v centru Paříže Monoprix.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bořivým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud hýřalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:
AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i čekem nebo money order.
Jméno:
Adresa:

LENIN...

Uplynulo půl století od smrti Vladimíra Iljiče Lenina. Opět se skloňovalo slovo leninismus a opět — alespoň tam, kde je to možno, pokračovala píe — co je to leninismus. Tento termín nerozděluje svět tolik, jako rozděluje především komunistické hnutí samo.

Shodneme se všichni, jeho stoupenci i odpůrci, že Lenin je jednou z nejvýznamnějších osobností moderních dějin. A také ve srovnání s jinými — jednou z nejúspěšnějších — snad tou nejúspěšnější. Tento muž dosáhl svého praktického cíle — moc pro sebe a pro svou skupinu. I tu je však skryt jistý rozpor a jistá tragika. Vezmeme-li ho za slovo — či za slova mnoha početných spisů a projevů — moc mu nebyla cílem, ale prostředkem. Komunisté všech možných směrů a všech možných frakcí se dodnes dovolávají Lenina, jako závazného a neomylného učitele a vůdce a vzájemně se obviňují ze zrady jeho odkazu. Lenina se ve vzájemných polemikách dovolávají komunisté v Moskvě i v Pekingu, v Tiraně i v Paříži, Bělehradě i v Havaně. Dogmatici a renegáti, revizionisté a tročistí.

Lenin zemřel předčasně — bylo mu pouhých 53 let — a už rok předtím mu choroba znemožnila aktivní politický život. Je možno vést mnoho diskusí a předložit mnoho spekulací o tom, jak by se byl vyvíjel Sovětský svaz a jak mezinárodní komunismus, kdyby byl Lenin žil déle. Lenine vstávej — Brežněv se zbláznil — psali českoslovenští reformní komunisté ve dnech sovětského vpádu v roce 1968. Byla to realistická ironie anebo jen iluze?

Nezaujatý historik shrne několik postřehů: Lenin byl výjimečnou osobností. Vzdělaný a sečtělý člověk, praktik a realista, znalec Ruska a evropského Západu, skvělý psycholog a manipulátor. Muž, jakého ruská politika neměla předtím a jakého neměla už potom. Využil pádu carismu, na němž měl jen nepatrný podíl — k revoluci hlubší, k pokusu aplikovat Marxovu představu sociální spravedlnosti v polofeudálních podmínkách rozsáhlé ruské říše. Lenin upřímně věřil, že je to jen počátek, impuls velké světové revoluce. Věřil ve světový socialistický svaz národů, hlásal odstranění společenských tříd, volnost a rovnost, likvidaci nacionalismu. Uchvátil moc, aby mohl moc zrušit, aby byl stát, jako organizované násilí, odsouzen k odumření. Byl přesvědčen, že se tak podaří odstranit všechny formy vykořisťování.

Vzhledem k těmto cílům, konečným výsledkem Leninova díla však byl a je pravý

opak. V Sovětském svazu vznikla první totalita technického věku, postupem času imperialistická velmoc s vlastními nacionalistickými cíli. Hierarchická společnost, v níž se úplná moc soustředila v rukou malé skupinky lidí, za Stalina i v rukou jednoho diktátora. Tato moc svým rozsahem a svou technikou vstřebala caristickou tradici a v mnohém se stala výsměchem socialismu, jako filosofické a ekonomické ideologie průmyslového evropského Západu. Vznikla nová byrokratická třída stranického aparátu a materiální pokrok ani v nejmenším nezahrnul zásadní občanská práva a svobody pro miliony prostých občanů.

Tak Lenin — aniž by snad chtěl — založil jedno z nej-mocnějších a nejrozpínavějších impérií moderní doby. Nezaložil epochu svobody a rovnosti, ale stvořil první stát s totální kontrolou každého lidského jednotlivce. Je to však jeho vina?

Některé Leninovy činy byly v rozporu s jeho slovy. Odmítl respektovat volební výsledky, rozehnal ústavodárné shromáždění, vydával příkazy k masovému teroru, vojensky obsadil Ukrajinu — zmocnil se Arménie, Gruzínska a vnějšího Mongolska. Krvavě potlačil vzpoutru kráňstadských sovětských námořníků. Předtím sliboval svobodné volby, odstranění trestu smrti — sebeurčení všem národům.

Byla to však chaotická doba a jeho revoluce měla četné nepřátele, z nichž se mnohých nebude historie zastávat. Mnohé Leninovy činy by snad bylo možno omluvit — když se vedl boj na život a na smrt, o samu existenci jeho státu — celé jedné ideje. Také Washington a také Napoleon jsou uznáváni za velké muže, ačkoli také nebyli a nemohli ani být humanisté. Lenin zemřel dříve, než aby bylo možno posoudit, jak by byl postupoval dál, když potřeba násilí pomínula. Je pravda, že na sklonku života byl tolerantní v kulturní oblasti, že uvolnil hospodářský centralismus, v němž správně rozpoznal zárodek vzniku nové státně-kapitalistické třídy. Jeho následovníci jeho pozitivní opatření zlikvidovali a násilí ve zcela jiných podmínkách, kterými však už nelze nic ospravedlnit, povýšili na samoúčelný program. Ještě dnes si vybírají z Lenina pro svou potřebu — a někdy ve značně pokroucené formě to, co pro něho před více než padesáti lety byla snad jen pragmatická politika okamžiku.

Lenin, v prvních letech své moci sám zažil první velké zklamání. Považoval svou ruskou revoluci právě jen za onen impuls, věřil že iniciativy se záhy ujme západo-

evropský, především německý proletariát. Sporadické pokusy o bolševickou revoluci narazily však na Západě na odpor — a to i v řadách marxistických socialistů. V neposlední řadě odrazovala i ona krutost ruského experimentu. Ukázalo se, že je fantazii importovat socialismus z chladna infikovaného mentalitou carské totality. Leninovi nebyl už dopřán čas promyslet novou situaci. Jeho nástupci pohřbili vše, když ruský způsob prohlásili za závazný pro všechny podobné pokusy.

Lenin byl velkým znalcem německého filosofa Hegela a jeho teorie dialektiky. Už také nikdo nezjistí, zda na sklonku života si uvědomoval paradox, který měl své jasné kontury. Možná že víra v něm piece jen převyšovala onen smysl pro realitu. Možná, že nechtěl nic říci, aby neohrozil své životní dílo, možná že mu to nedovolovala vycvičená kázeň revolucionáře z povolání.

Rok před smrtí psal však své poslední řádky. Varoval před mocenskými ambicemi Stalina, před velkoruským šovinismem, v němž viděl velké nebezpečí pro sovětský stát, před byrokratickou deformací sovětské moci. Řádky, které, — mimochodem, — byly pak jeho nástupci, kteří se Lenina tolik dovolávali, na celá desetiletí zatajeni. Pak ležel Lenin němý — polochrnutý ve svém venkovském domku v Gorkách a poslouchal Beethovenovu hudbu. Před padesáti lety byl odsouzen k věčnému mlčení. A pak už přišel jen krutý a nelitostný spor o jeho dědictví. Většina jeho nejbližších spolupracovníků byla prohlášena za zrádce jeho věci, jiní, kterými opovrhoval či které neznal — se prohlásili za strážce jeho odkazu a začali se ohánět jeho jménem. Spor, který v různých formách trvá dodnes.

Stalin — kterého mnozí právem považují za největšího deformátora Lenina. Vých představa, kdysi napsal "Otázky leninismu." Dodnes zůstává jediná — nezodpověditelná — otázka, — co to je leninismus? K. J.

Bude benzín dražší?

Už v souvislosti s propuknutím naftové krize se v Československu hovořilo o zdražení benzínu. Úřední místa to vyvrátila. Nové obživly pověsti při pronikavém stoupnutí cen benzínu v sousedním Polsku. I při dostatečných zásobách pohonných hmot jsou ovšem v ČSSR potíže s jejich distribucí. Je málo čerpacích stanic. Např. na Slovensku byla jedna benzinová pumpa v r. 1969 na 70 čtv. kilometrů; za posledních pět let jich přibýlo tolik, že je dnes jedna na 35 čtv. km.

Skutečnost a rudý mýtus

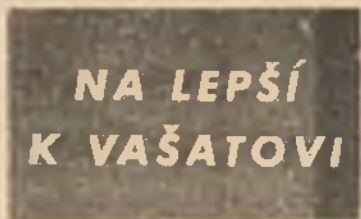
Předseda ústřední kontrolní a revizní komise komunistické strany Československa — Miloš Jakeš, napsal minulý měsíc v časopise "Otázky míru a socialismu": "Žádný kapitalistický stát nevydává na rozvoj školství, kultury a umění takové prostředky jako Československo."

Jak známo množství, zde peníze, nelze automaticky proměnit v hodnoty, v kulturní statky. V socialismu je prý nejdůležitějším kapitálem člověk. S tímto kapitálem se hospodář nejchů: tisíce a tisíce pracovníků kultury, vědci — novináři, filmoví režiséři — spisovatelé, byli přeřazeni na podřadnou práci, kde své talenty a své vzdělání nemohou uplatnit. Co platné, když podle Miloše Jakeše máme nyní sedmkrát více osob s vysokoškolským vzděláním než na konci první republiky: toto srovnání ještě nic neříká, kolik z nich může své vysokoškolské vzdělání, které stálo celou společnost mnoho peněz, skutečně také uplatnit. V čtvrtletníku "Sešity noviny" vyšla loni stostránková studie Bohumíra Bartoše "Psychologie propagandy". Bartoš o hudbě: "Například

S neradostným překvapením jsme si přečetli ve "Zprávách SVU" zkreslující informaci, která by nás mohla poškodit jak prestižně, tak finančně. Než "Zprávy" uveřejní opravu, chceme své čtenáře informovat, že nikoli nakladatelství INDEX v Kolíně nad Rýnem, ale naše vydavatelství Universum Sokol Publications, Inc. připravuje vydání (už druhé) Peroutkova "Demokratického manifestu" a vydává jeho pětisvazkové dílo "Budování státu." Universum Sokol Publ., Inc. má na obě tato díla vydavelské právo.

J. Dresler

opera. Kolik lidí si ji rádo poslechne, kolik lidí ji uvítá v televizi, kolik lidí jde za ní do divadla? V nedávné minulosti se diskutoval osud opery. Téze zněla: "je to staromódní, je to přežitek". Snad již neplatí heslo "co Čech — to muzikant" — nebo "Čechy jsou konzervatoři Evropy". Kdybyste se podívali na hudební úroveň posluchačů některých pedagogických fakult, mnoho radosti byste neměli." Bartoš o osvětové práci: "Dnes je síce mnoho kulturních domů, ale jejich program není nijak vábívý. Tady to nejchů počít'uje mládež." Bartoš o výtvarném umění: "Výstav-

ní síně jsou proti sportovním hřištím ubohými Popelkami. Na školách a v kurzech pro dospělé se o umění mnoho nemluví. A o moderním umění vůbec ne." Bartoš o nových, socialistických vztazích mezi lidmi: "Například — úcta k člověku. Kolik jedinců se dívá na ostatní jako na něco nepříjemného, jako na něco, co mu někdo vnutil, jako na něco divokého, nevzdělaného, nízkého, co nestojí za pozornost. Spolu s tím nezdravě roste touha po vyšším statusu, po vyšší společenské pozici, po významnější roli. Projevuje se to dravostí, bezohledností, intrikami, pomluvami, falší, nenávistí a jinými charakterovými ošklivostmi, které zneprůjemňují život všem okolo."

Bud' jak bud' — aspoň podle Miloše Jakeše, "žádný kapitalistický stát nevydává na rozvoj školství, kultury a umění takové prostředky jako Československo."

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!

WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOGCI
Secretary

ROK EVROPY?

Radoslav Selucký

Americký ministr zahraničí Henry Kissinger označil rok 1973 jako Rok Evropy. Vnitropolitické problémy Spojených států, spojené s aférou Watergate, jakož i říjnová válka na Středním východě, odložily Rok Evropy až na letošek. V jistém smyslu je to velice dobré: rozhodování o budoucím vývoji západní Evropy bude ovlivněno energetickou krizí, která otřásla západoevropským blahobytem, bude ovlivněno nouzovým stavem Velké Británie a zřejmě i kompromisním narovnáním mezi zeměmi, vyvážejícími olej a zeměmi závislými na dovozu oleje. Jenomže Rok Evropy znamená samozřejmě mnohem víc než jenom řešení — nebo překonání — krizových situací. Má dát rámcovou odpověď na otázku, jaké by mělo být místo západní Evropy v budoucím mocenském uspořádání světa.

Hovoří-li se o západní Evropě, myslí se především Evropské hospodářské společenství, které dnes zahrnuje devět zemí. Západoevropská hospodářská integrace, jejíž základy byly položeny v polovině padesátých let, byla vždy nejen záležitostí hospodářskou — ale také záležitostí politickou. Hospodářská stránka EHS byla vždy zřejmá: průmyslové vyvinuté západoevropské země potřebovaly vytvořit široký vnitřní trh, který by jim umožnil provést strukturální inovace průmyslové základny, které vyvolala poválečná technologická revoluce, jakož i uplatnit v širších podmínkách moderní metody průmyslového řízení a vytvořit předpoklady pro dostatečnou akumulaci kapitálu. Po druhé světové válce byla západní Evropa hospodářsky i politicky plně závislá na Spojených státech. Ba více: byla — z hlediska ekonomického rozvoje — pozadu za Spojenými státy o jedno vývojové stadium. Marshallův plán, označovaný Sovětským svazem za plán podmanění Evropy americkým imperialismem, sledoval v podstatě jednu věc: pomoci západní Evropě na nohy a učinit z ní partnera Spojených států.

Kdokoli může vyslovit pochyby nad tímto americkým postojem: je přece známo, že žádná země není altruistická v tom smyslu, aby pomáhala

svým konkurentům postavit se na vlastní nohy. I když v případě politické reprezentace Spojených států prvky altruismu zcela nechyběly — příčiny americké pomoci byly samozřejmě mnohem hlubší. Spojené státy totiž potřebovaly vytvořit ze západní Evropy partnera, který by byl schopen soutěživosti — který by byl schopen udržovat nejen hospodářskou rovnováhu mezi oběma stranami Atlantiku, ale zároveň nutit Ameriku svou konkurencí k inovacím. Sovětský svaz byl totiž schopen nutit Spojené státy pouze k inovacím v oborech válečné techniky — například je přinutil k velmi nákladnému vesmírnému programu a k raketo-

Evropa však byla schopna nutit Spojené státy k inovacím všeobecným, a to nejen ve výrobě, ale i ve službách. Nakolik se to Evropě podařilo, lze soudit z toho, že koncem šedesátých let se dováželo do Spojených států více evropského zboží než se vyváželo amerického zboží do Evropy; že kurs evropských měn vůči dolaru začal stoupat; že evropské firmy začaly pohlcovat americké podniky. Toto vyrovnávání ekonomické úrovně Evropy se Spojenými státy bylo podníceno Marshallovým plánem a umožněno Společným trhem. Je příznačné, že tuto skutečnost nemohli pochopit ani v polovině padesátých let, ani v polovině šedesátých let Rusové. Zpočátku označovali evropské hospodářské společenství za ekonomickou formu americké expanse do západní Evropy. Teprve když se po deseti letech přesvědčili o tom, že takové ocenění EHS je naprosto nesmyslné, změnili k Společnému trhu svůj postoj: Místo, aby označovali západoevropskou integraci za temné dílo Američanů, začali ji označovat za temné dílo Evropanů a zejména západních Němců. Západoevropská integrace, říkali Sověti začátkem šedesátých let, slouží jako nástroj agrese západoevropských sil, které by chtěly znovu — tentokrát integrálně začít a agresí směřem na Východ.

Místo agrese se setkali s de Gaullovou politikou spolupráce se Sovětským svazem a s Brandtovou východní politikou normalisace evropských

poměrů. Skutečné obavy Sovětského svazu ze sjednocující se Evropy však vyplývaly z něčeho zcela jiného. Za prvé, před třemi roky vstoupila v platnost dohoda, podle níž země Společného trhu zavedly společné tarify vůči třetím zemím; toto opatření v jisté míře oslabilo možnost, aby Sovětský svaz využíval v zahraničně obchodních stycích konkurence mezi jednotlivými členskými státy Společného trhu. Za druhé, Sovětský svaz si uvědomil, že integrace hospodářská může být začátkem integrace politické, a to zejména integrace západoevropské zahraniční politiky, což by značně ztížilo sovětskou pozici při jednání s jednotlivými západoevropskými zeměmi. Ovšem hlavní obava Sovětského svazu pramenila z toho, že západní Evropa by se mohla stát — jako celek — supervelmocí. V takovém případě by totiž Sovětský svaz ztratil své výlučné mocenské postavení v Evropě; to především. A co je důležitější: byl by to dobrý příklad pro východní Evropu. Jestliže západní Evropa by se mohla postavit na vlastní nohy vzhledem k Spojeným státům, byla by to výzva východní Evropě, že by se také mohla postavit na vlastní nohy vůči Sovětskému svazu, nemluvě už ani o tom, že by to pro budoucnost mohlo znamenat, že Sovětský svaz by se mohl dostat do osamocení mezi ostatními supervelmocemi, že by to už nadále nebylo jedna ku jedné, ale dejme tomu jedna ku třem či jedna ku dvěma.

I když tyto perspektivy jsou samozřejmě velmi alternativní a dlouhodobé, nicméně jsou — a byly — potenciálně obsaženy již v prvních krůčcích Společného trhu. Přesto velmi dlouhou dobu se zdálo, že není šance pro politicky sjednocenou západní Evropu.

Způsobovala to po dlouhá léta francouzská politika, která nejen oddálila vstup Anglie do EHS o jedno desetiletí, ale která současně chtěla za každou cenu udržet politický koncept, vyjadřující francouzské národní zájmy jako kontrast či kontrapunkt jak ke zbytku západní Evropy, tak ke Spojeným státům. Loňská krize na Středním východě zdánlivě tento prvek francouzské politiky posílila, na druhé straně však vyvolala obavy z toho, že Francie zašla a zachází příliš daleko. Vtip je totiž v tom, že z hlediska dlouhodobé politiky posílila dnešní energetická krize pozici Spojených států, které se mohou stát během deseti-pácti let skutečně nezávislé na vnějších energetických zdrojích, nemluvě už ani o tom, že současná krize učiní-

la to, co každý progresivní zvrát ve Spojených státech vždy vyžaduje: konkrétní ohrožení, konkrétní krizi, nikoli tedy jenom krizi či ohrožení teoreticky či akademicky předvídatelné. Každá americká administrativa dělá politické programy a koncepce od voleb k volbám; Američané jsou velmi pragmatický národ, který vždy reaguje jenom na věci, které pocítí na vlastní kůži. A konečně: vnitřní potenciál Ameriky je tak silný, že ve chvílích skutečné krize — alespoň skutečně pocítované krize nebo skutečného ohrožení — je schopen nepředstavitelných výsledků. Rada strukturálních změn, které Spojené státy potřebovaly, se nyní zřejmě uskuteční mnohem rychlejším tempem a mnohem důsledněji, než by bylo představitelné bez tohoto vnějšího krizového podnětu. A není snad nutno ani dodávat, že jde o takové strukturální změny, které nejen mohou udržet americký náskok, ale dokonce ho ještě dále zvýšit.

Co však vyplývá z této krize pro západní Evropu? Především zjištění, že existují v podstatě tři možnosti: buď se stát nezávislou hospodářskou a politickou silou jako celek, jak na Spojených státech, tak na Sovětském svazu. Nebo zůstat závislou — z hlediska obrany a hlavních směrů technologického progressu — na Spojených státech. Nebo nakonec dostat se do pozice Finska — tedy do jisté závislosti na Sovětském svazu. I když toto dilema se třemi alternativami je teoreticky známo velmi dlouho, až do nedávna to nebylo dilema praktické. Západní Evropa mohla počítat, že pro určitou dobu může být ekonomicky nezávislou supervelmocí, zatímco vojensko-politicky zůstane zcela závislá na Spojených státech. Toto oddělení ekonomiky od politiky mohlo však být skutečně jenom dočasné — vzpomněme, jak se projevilo, a to byl jenom jeden z jeho důsledků — v nedávných devalvacích dolaru a v mezinárodní měnové krizi. Dočasně — a dočasnost neznamená časové rozpětí měsíců, ale let a třeba i jednoho, dvou desetiletí — odpojená ekonomika od politiky neposkytuje však stabilitu, potřebnou v dnešním komplikovaném a vzájemně na sobě závislém rozděleném světě. Energetická krize — uspišená poslední izraelsko-arabskou válkou, zřejmě urychlí západoevropské rozhodnutí, které ze tří alternativ bude dána přednost. Objektivně vzato, všechny tři alternativy zůstávají otevřeny. Jestliže před energetickou krizí měly více nadějí alternativa druhá a třetí — tedy pokračující vojenská závislost na Spojených státech nebo finlandizace západní Evropy — dnes, zdá se, získala třetí alternativa, tedy vytvoření nezávislé západní Evropy, alespoň teo-

reticky stejnou šanci jako ty dvě první. Aby mi bylo dobře rozuměno; nic zřejmě nepůjde ani příliš rychle, ani příliš hladce, tím méně pak nic nepůjde kupředu zcela absolutně. Je otázka delšího, nikoli příliš dlouhého historického procesu, tedy procesu měřeného desetiletími, nikoli léty nebo staletími. A pokud jde o hladkost či komplikovanost tohoto procesu, chtěl bych být rovněž zcela upřímný a otevřený: rozpory mezi západními zeměmi existovaly, existují a budou existovat, a zaplat'pánbůh zato, že existují. Západní Evropa nebyla nikdy satelitem Ameriky v tom smyslu, jako Evropa východní satelitem Sovětského svazu, i když nebyla nikdy po druhé světové válce zcela plnoprávným americkým partnerem. A tím plnoprávným americkým partnerem nebyla prostě proto, že žádná ze západoevropských zemí nebyla globální velmocí, nebo supervelmocí a že západní Evropa se nikdy nesjednotila natolik, aby s ní mohlo být jako s plnoprávným partnerem obou supervelmocí nakládáno. Jednotlivé bývalé mocnosti — Anglie a Francie — žily dlouho iluzí, že zůstaly velmocemi, i když ne globálními, tak aspoň částečnými. Tato iluze nyní skončila. Skončila tvrdým šokem, zejména pro Anglii, a jenom o trochu měkčím šokem pro Francii. Léčba šoky je nepříjemná; pokud jde o západní Evropu, je to zřejmě léčba jediné možná, neboť všechny předchozí, méně dramatické kúry byly neúčinné prostě proto, že nebyly pacientem — západní Evropou — brány dostatečně vážně.

Rok Evropy byl tedy posunut z loňska na letošek. Netroufám si předpovídat, jak bude probíhat. Svět viděný z Washingtonu a Moskvy se jeví jinak než svět viděný z Paříže, Bonnu či Londýna, nemluvě už o zorném úhlu Kodaně, Říma či Bruselu. Zorný úhel Washingtonu se v posledních dvou letech změnil, a tato změna byla veřejně formulována, analyzována, a diskutována. Otázka, kterou nelze zatím zodpovědět, zní: Změnil se zorný úhel Moskvy? A protože je znám zorný úhel Pekingy, jediná neznámá, která chybí pro předpověď nového zorného úhlu západní Evropy, je sovětská politika v novém kole staronové mocenské hry. I když není a nebude jediným rozhodujícím faktorem, bude faktorem nezanedbatelným.

Kloubové autobusy

Po zahájení provozu metra mají být do pražské dopravy zavedeny i kloubové autobusy z Maďarska, které přepraví až 120 osob. S některými maďarskými vozidly však byly v ČSSR špatné zkušenosti. Nejsou stavěny na kopcovitý terén.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Solženicyn - Vlasovci - Praha Pachman o Smrkovském

Jan Fousek

Čtyřikrát do roka vydává Československý svaz novinářů pro svoje členy tzv. Sešity novináře. Odborný časopis, plný studií a statí, zaměřených očividně na vylepšení, zdokonalení žurnalistické práce. Tak například v druhém čísle z loňského roku byla přetištěna serie osmi přednášek dr. ing. Bohumira Bartoše na téma "Psychologie propagandy". Docela zajímavé pro každého. Zopakujme si třeba několik rad, udělených československým novinářům v přednášce sedmé: Má se "držet norem slušnosti"; nemá význam křičet (o těch druhých), že jsou "lháři, zprodanci, stvůry". Řekl k tomu dr. Bartoš dále: "Je málo talentovaný ten, kdo pro svou argumentaci musí neustále opakovat hrubosti. Polemizovat s materiálem nepřátelské propagandy (se má) jinak: srovnáváním fakt, skutečnosti, psaním o tom, jaká je pravda. A vůbec (by se) při tom nemělo sopit, nadávat, skandalizovat."

Čtrnáctého ledna vysílala stanice Praha k večeru v pořadu "Aktuálně z kultury" poznámku zvanou "Jakou úlohu Solženicyn hraje v antisocialistické frontě". Její autor, který z nějakých důvodů zůstal nejmenován, podobně jako ostatní, kdo dnes doma píše na toto téma, dobře míněné rady psychologa propagandy v Sešitech novináře jistě nečetl — jinak by byl tak "nesopit" a k různým faktům, k pravdě by se choval ohleduplněji. Jde mi o několik připomínek ve věci generál Vlasov a "Vlasovci" v pražském povstání v květnu 1945 — o níž historie, očistěná od skandalizování a zbavení agitátorských zákrutů, říká něco jiného, než k čemu se dopracoval československý rozhlas v několika dalších pořadech.

K osobě Alexeje Andrejeviče Vlasova: Narodil se v roce 1900, ve svých 19 letech byl poručíkem Rudé armády, v průběhu občanské války se mu dostalo četných vyznamenání. Od r. 1930 byl členem komunistické strany. Po přepadu Sovětského svazu nacisty řídil obranu Kyjeva — potom, již generál, spolu s pozdějším maršálem Žukovem obranu Moskvy. V létě 1942 byl se svými jednotkami obklíčen nepřítelem v prostoru Vlachov, odmítl Stalinovu nabídku zachránit se letadlem do zázemí, zůstal s vojáky, zdecimovanými hladem, vrchním velením Rudé armády odepsanými. Tu někdy došlo u generála Vlasova k převratu v myšlení. V zajetí se rozhodl prosadit v Berlíně vytvoření armády sovětských dobrovolníků pro boj — jak to bylo formulováno — "proti bolševismu". V listopadu 1944 se stal vedoucím tzv. Výboru pro osvo-

bození národů Ruska. Na zlo- mu roků 1944-45 se k Vlasovové armádě přihlásilo na 50.000 sovětských občanů — zajatců či do Německa zavlečených civilistů, z toho 10.000 bylo plně ozbrojeno. Spolupracovník pražského rozhlasu v pondělí 14. ledna prohlásil: "Je ironií, tvrdí-li Solženicyn, že se tyto jednotky dostaly do aktivních bojů až v květnu 1945 a to proti nacistům, když jedna divize přispíchala na pomoc pražským povstalcům proti postupujícím oddílům SS." Co říkají historická fakta, to nedovoluje mluvit o "ironii." Z knihy "Pražské povstání v roce 1945", vydané nakladatelstvím Naše vojsko v r. 1965 se dovíte, že 5. května sdělil sovětský generál Antonov veliteli spojeneckých vojsk Eisenhowerovi — "aby nepostupoval dále na východ od dohodnuté linie", tedy od Plzně na Prahu. Vlasovci, kteří ve dnech 6. a 7. května již pod heslem "proti nacionálněsocialistickému Německu, proti bolševismu", zasáhli do bojů zvláště v prostorech Košíře-Smíchov, Vinohrady — Pankrác-Strašnice — byli povstalcí vítáni, neboť měli "těžké zbraně, obrněnou vozbu a dělostřelectvo".

V rámci konsolidace zaniklý časopis Dějiny a současnost přinesl ve čtvrtém čísle ročníku 1965 rozhovor s Josefem Smrkovským, který byl v době pražského povstání prvním místopředsedou České národní rady. Vyprávěl: "Americký generál Patton chtěl v úterý 8. května 1945 ve čtyři hodiny ráno vtáhnout do Prahy. Vpustit americkou armádu do Prahy by znamenalo dělat z ní osvoboditelku. Z Moskvy jsme nedostali žádné pokyny či sebestmí informace — zů-

stali jsme bez nich vlastně až do osvobození. Nám komunistům v CNR bylo jasné, že vlasovci jsou zrádci SSSR. Přesto jsme je neodmítli, dovolili jsme jim bojovat v Praze proti Němcům a pustili jsme kontakty v bojových otázkách s nimi."

Oněmi komunisty, členy posledního, pátého ilegálního ÚVKŠ byli kromě Smrkovského např. Vladimír Koucký, později dlouholetý odpovědný redaktor Rudého práva, velvyslanec v Moskvě a od r. 1970 v Bruselu, či Václav David, za Novotného ministr zahraničí, dnes předseda Sněmovny lidu. — Josef Smrkovský, který byl asi nejzasvěcenějším znalcem politického pozadí pražského povstání v květnu 1945, se k problému Vlasovců vrátil ještě v interview, jež bylo otištěno v Rudém právu 5. května 1968.

"Samo sovětské vedení vyslalo k nám na jaře 1945 speciální skupinu parašutistů — které velel plukovník Saveljev. Shodil je v Brdech s tím cílem, že mají proniknout mezi vlasovovské vojáky a přimět je, aby obrátili své zbraně proti Němcům a postavili se po bok českému lidu. A sovětské parašutisté to také dokázali. . . Vlasovci pak přišli do Prahy. Řekli jsme jim svoje stanovisko: prosím, jste tady, chcete bojovat proti Němcům, bojujte! Shodou okolností bylo to, co jsme udělali, v plné shodě se záměry příslušných orgánů Rudé armády. . . 9. května, když přišla Rudá armáda, jsme odevzdali 35.000 zajatců. My jsme se Prahy nejen zmocnili, ale také jsme ji zachránili před zkázou."

Generál Vlasov, dodejme — byl vydán Sovětům a v srpnu 1946 popraven.

FIRKUŠNÝ - BÁSNÍK PIANA

Označení snad nevhodné pro umělce tak neokázalého jako je Rudolf Firkušný, ale jistě správné. Po jeho překrásném koncertě v půli ledna v Carnegie Hall vyšla v "The New York Times". Zde je doslovný překlad hlavní její části: "Úplná blaženost", šeptala paní v obecenstvu po zahájení Firkušného koncertu Mozartovými devíti variacemi na Dupontův menuet. Byla to dokonalá kritika v kostce: jemná krajovina variací byla vytvářena s vybranou kontrolou, figurace v pianissimu se leskly s neslychanou jasností.

D y n a m i k a Beethovenovy "Waldštejnské" sonáty byla zdrženlivá, avšak celou skladbou proudila vnitřní intenzita Firkušného hry. Konečně jednou síla bez mláčky, smysl pro dramatickou naléhavost bez zkrakování fráze a linie. Lyrická ele-

gance a paradoxní jiskřivá tlumenost zářačně prospěly Debussyho "Suite Bergamasque", zatím co první tři etudy se zdály být bez jednotlivých not a jevíly se jako tančící oblak zvuků.

Po třech rozkošných polkách Bedřicha Smetany vystřelil Firkušný virtuozní raketu svou vlastní transkripcí tanců z "Prodané nevěsty". Zakončení tohoto odpoledne klavírní elegance touto explozí technické virtuozity byla báječná idea a Firkušný zahrál tyto tance spolu s úžasnou Smetanovou koncertní etudou, kterou přidal, stylem starodávné "grand bravura". Rudolf Firkušný byl vždy zařazován mezi přední světové pianisty, avšak zdá se, že nyní dosahuje zde v New Yorku té záhadné, prchavé výše, které se říká "star quality". V Evropě a Jižní Americe ji má už dávno. —jsi—

Pachman o Smrkovském

Zašel jsem za Smrkovským začátkem září 1968. Potřeboval jsem poradit a také povzbudit. Dostalo se mi tehdy obojího. "Nejdůležitější je neodcházet, nevyklidit do- brovolně ani jednu pozici — trvat na našich právech — bojovat o výklad moskevského protokolu. Jsme v těžké situaci, ale v každé situaci je naděje a my musíme svou naději hledat. Jsi šachista, máš venku hodně přátel, snaž se, aby o nás svět věděl a mluvil" — to bylo jeho hodnocení situace a jeho rada. Krátce nato přijel do Prahy Kuzněcov. Hovořil s několika předními politiky. Pouze jeden z nich mu byl důstojným soupeřem. Rozhovor Smrkovského s Kuzněcovem koleval po celé Praze, byl zveřejněn ve Spieglu a vysílán v Deutsche Welle. On sám k tomu nedal souhlas a ani o tom předem nevěděl, ale jeho blízcí přátelé nechtěli, aby tento svým způsobem historický rozhovor zůstal nepovšimnut.

V době mé vazby Josef Smrkovský k sobě často zval mou manželku, zajímal se o můj zdravotní stav, o průběh vyšetřování. Pozdrav od strýce Josefa mne při její návštěvě potěšil a ještě víc povzbudil. Potom jsme se vidali častěji, ve Slunné ulici v Dejvicích i v Hiskově. Někdy bohužel v nemocnici, ale i tam byl pln veselí a především optimismu.

Italský list Vie Nouvo uveřejnil jeho statečná slova; na

podzim 1971 letěla celým Československem. Nebylo to jen interview, bylo to skutečné poselství naděje v době, kdy téměř všichni už naději ztratili. Vyprávěl mi krátce nato o návštěvě pánů, kteří přišli hned po zveřejnění rozhovoru s průkazy státní bezpečnosti, ale prý z pověření ÚVKŠ. "Tak to už zase chodíte z pověření ÚV, pánové", bylo jeho uvítání. Zavedl je do kuchyně, poněvadž v pokoji seděl host, jehož jím nechtěl ukázat. At' byl doma či v nemocnici, v intenzivním léčení či v nadějně rekonvalescenci, stále se zajímal o politické dění.

Jednou jsem se ho zeptal dost netaktně: "Co soudíte dneska o marxismu?" Netaktně proto, že to právě bylo v době, kdy jsem se od marxismu veřejně distancoval. "Kdyby dneska Karel Marx vstal z hrobu a viděl, jak ho tihle vykládají, spráskl by rukama nad hlavou a zařval: Lidi, co blbnete, já to napsal před sto dvaceti lety a vy to potvoříte čím dál tím víc" — byla jeho odpověď. Josef Smrkovský věřil až do své smrti v budoucnost socialismu s lidskou tváří, věřil ne ve vzdálené, ale v brzké vítězství ideálů pražského jara. Nikdy jsem si vlastně nedogmatických marxistů jeho typu nevážil tak jako v době, když jsem jeho znal a kdy už jsem sám marxistou přestal být. Jsem hrdý na to, že jsem se mohl počítat mezi jeho přátele.

TUZEX Zasielame bezpečne a rýchlo

NEODKLADAJTE . . .

TUZEX-ové poukázky sú najlepším prostriedkom potesť rodinku v starom kraji.

Vyš 50 rokov cestovnej služby

vám zaistí bezstarostné a radostné cestovanie do Československa.

Za veľmi nízku cenu na dobu 22 až 45 dní

NY — Praha — NY		\$334.00
NY — Brno — NY		\$354.00
NY — Piešťany — NY		\$365.20
NY — Bratislava — NY		\$359.00
NY — Košice — NY		\$373.60
NY — Poprad — NY		\$371.40
plus \$ 3.00 U. S. daň		

Tieto ceny sú v platnosti do 28. februára 1974. Po 28. februári budú ceny zase zvýšené.

Ak chcete dostať sem na návštevu pribuzného, navštívte TATRU pre informáciu — alebo napíšte.

Pre istotu vždy len

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(pri 76. ulici)

Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

SPORT

Zápasy dvou posledních kol I. hokejové ligy: Košice-Jihlava 2:0, Sparta-Slovan 3:10, Plzeň-Pardubice 3:3, Vítkovice-Chomutov 3:3, Litvínov-Kladno 4:4, Č. Budějovice-Bрно 0:5, Sparta-Kladno 2:1, Pardubice-Č. Budějovice 4:4, Brno-Vítkovice 6:6, Jihlava-Plzeň 8:2, Chomutov-Litvínov 4:3.

1. Dukla Jihlava 33 49
2. Sparta 33 46
3. ZKL Brno 33 40
4. Tesla Pardubice 32 37
5. VSŽ Košice 32 34
6. SONP Kladno 33 34
7. CHZ Litvínov 32 34
8. Sn Bratislava 32 28
9. TJ VŽKG 33 26
10. Škoda Plzeň 33 25
11. M. Č. Buděj. 33 23
12. VTŽ Chomutov 33 16

Hokejisti Tesly Pardubice porazili v odvjetném utkání 2. kola soutěže o Pohár evropských mistrů norské mužstvo Valerengen JF Oslo vysoko 11:1 a postoupili do dalšího kola. První zápas v Oslo vyhráli Pardubice 2:1.

Čs. svaz ledního hokeje ohlásil nejbližší mezinárodní program reprezentačního mužstva ČSSR. 7. února hrálo v Anglii s Lonlon Lions a od 9. Skandinávií.

Fotbalisti Bohemians Praha hráli ve druhém zápase svého jihoamerického zájezdu nerozhodně 1:1 s kolumbijským mužstvem Millionarios Bogota. Čs. mistr Spartak Trnava zahájil své turné v Kolumbii vítězstvím nad mužstvem Independiente Medellin v poměru 1:0. V dalším utkání podlehl mužstvu Deportivo Cali 2:0. Ostatní prvoligová mužstva se připravovala na novou sezónu doma. Z výsledků: Sparta Praha-Viktoria Žižkov 3:1, Lok. Košice-Moldava 5:1 — Škoda Plzeň-Tatra Smíchov 3:0, Poprad-Slovan Bratislava 2:6, Handlová-Žilina 0:0.

Na mistrovstvích Evropy v krasobruslení a tancích na ledě v Zagrebu je čs. reprezentantka Liana Dráhová povinné jízdě překvapivě na druhém místě pouze 1.8 bodu za K. Itenovou ze Švýcarska. Držitelka evropského titulu Ch. Erratová z Vých. Německa je se ztrátou téměř tří bodů na čtvrtém místě. O prvenství rozhodně soutěž ve volné jízdě a L. Dráhová má reálnou šanci na získání jedné z medailí, což by byl nečekaný úspěch.

Na mezinárodních halových mistrovstvích USA v tenisu ve Filadelfii se čs. reprezentant Jan Kodeš probojoval do semifinále, kde však prohrál s Australanem Laverem ve čtyřech setech 4:6, 6:1, 4:6 a 0:6. Ještě předtím postupně porazil R. Moorea (Jihoafrická republika), Stocktona (USA) a Gerkena (USA).

—pza—

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

VÝBĚR '74 se pomalu chystá za čtenáři. Kapku později, než bylo plánováno, — díky neradostné situaci s papírem a dalším všemožným nedostatkům . . . Tomuto prvnímu dítku Zábavné knižnice Amerických Listů věnuje redakce a vydavatelství veškerou péči, takže jistě nebudete zklamáni. Objednejte ještě dnes Výběr, stošedesátistránkový světový informátor, zábavník i po-učitel, pro sebe i své známé. Cena \$4.00, Š. fr. 12.00.

— — — Zde odstříhnete, vložte do obálky a zašlete: — — —

VÝBĚR '74, 283 Oak Street, Perth Amboy,
New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)
VÝBĚR '74, Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz

(zájemci v Evropě)

Objednávám . . . výtisků Výběru 74. Příkládám šek na \$
(Švýc. fr.)

Jméno: Podpis:

Adresa:

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačenka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše znamenité domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelítka každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cikánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a veškeré druhy drůbeže.

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA, NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468

"Nástroj lidu" . .

(Dokončení se str. 1)

odsouzení za civilní zločiny a že se tedy jedná jen o tresty za politickou činnost, v převážné většině jen za politické názory. Jedna stranická zpráva uvádí, že desítky tisíc lidí byly odsouzeny např. za takzvané nesprávné provádění socializace vesnice.

V roce 1968 předložil Klub 231 dokument z něhož vyplývá, že do věznic a koncentračních táborů odešlo více než 100 000 lidí, z toho téměř 40 000 s tresty vyššími deseti let. To jsou ve čtrnáctimilionovém národě otřesná čísla, zvláště uvědomíme-li si, že zároveň byli postiženi jejich rodinní příslušníci a příbuzní a že mnozí byli ve věznicích a táborech umučeni, mnozí spáchali ze zoufalství v celách sebevraždu, jiní skončili jako šílenci v ústavech. Připustíme-li, že hlavní odpovědnost nese za to tehdejší stranický aparát a orgány ministerstva vnitra, pak znásilněná justice nese těžkou spoluvinu za to, že této svévoli dávala formální razítko, že ji opatrovala paragrafy, že vraždy a zločiny dostaly justiční charakter. Straničtí soudcové z rychlokursů, vybraní zástupci z podivných vrstev s chutí všeho a zavírat a právníci, kteří zaponželi rychle a schválně elementární zásady práva se nelišili od policejních vyšetřovatelů. Obhájce se nelišili od žalobce.

Jsou to věci známé a dalo by se říci svého času — i ze stranických míst — přiznané a označené za hrubé porušování zákona. Snad bychom je nepripomínali, kdyby občas — jak se právě znovu stalo v pražské televizi — se je někdo nepokoušel přímo či nepřímo obhajovat či velebit.

Vydávat justici této minulosti za socialistickou a její protilidovou činnost za nástroj lidu. A kdyby i dnes — i když v míře našťestí mnohem menší — se neprojevovaly recidivy této justice — politické rozsudky vynášené za více-méně zavřenými dveřmi soudních síní.

A ještě něco. Ve zmíněném televizním pořadu vystoupil český ministr spravedlnosti Němec. Prozradil mimo jiné, že v české justici pracuje dnes 40% nových soudců, kteří soudí už déle než 4 roky. Jinými slovy — uvedl tak také procento těch, kteří se před čtyřmi roky stali zřejmě obětí pookupační čistky v našem soudnictví, to jest těch, kteří chtěli brát v důsledku obrodného procesu právo a spravedlnost vážně.

Ministr dodal, že je třeba, aby politické uvědomění i odborné znalosti nových soudců odpovídaly požadavkům třídní socialistické justice. I to je recidiva. Podobné nezákonné požadavky zněly už za smutné éry prokurátora Urvalka.

Nová společnost se představuje

V Mnichově byla ustavena "Svobodná společnost pro rozvoj přátelství k národům československa", jejímiž členy budou vedle Němců exiloví Češi a Slováci, žijící na území NSR, v Rakousku, Švýcarsku.

Společnost má dva základní úkoly: Pracovat pro budoucí upřímnou spolupráci národů obou zemí v duchu evropské integrace a dále pomáhat v kulturně-politické integraci našeho exilu do německého veřejného života a v podpoře činnosti českého a slovenského exilu, pokud tato činnost slouží úsilí o obnovu suverenity a demokratického zřízení v naší zemi. K tomu účelu bude společnost především pořádat rozsáhlou přednáškovou činnost, konference, semináře a sympozia a pečovat o to, aby významná díla české a slovenské literatury vycházela v němčině a významná díla německé literatury, zabývající se problémy evropské politiky a evropské spolupráce — v češtině. Jejím německým předsedou byl pro první dvouleté období zvolen dr. Reiner Geppert, vědecký pracovník Seidelovy nadace a funkcionář Junge Union, českým předsedou je Luděk Pachman.

Společnost zahájila svou činnost dne 18. ledna 1974 velkým vzpomínkovým večerem k uctění památky Jana Palacha. Večer byl doplněn kulturním programem, zúčastnilo se jej asi 400 diváků a západoněmecká televize z něj přinesla záběry na dvou programech.

Obdobné večery, sloužící uctění památky Jana Palacha byly uspořádány v řadě dalších měst. V Mnichově má jeho jméno nést jeden z největších oddechových domů mládeže. Složení vedoucího orgánu společnosti není ještě definitivní. Českými členy vedení jsou kromě L. Pachmana K. Boček, K. Jezdinský, A. Kratochvíl, J. Kusý, msgr. Němec, J. Pejskar, R. Ströbinger, M. Svoboda a B. Utitz. Dosud není definitivní složení slovenské skupiny.

Společnost bude mít v Mnichově stálý sekretariát s tajemníkem a sekretářkou. V nejbližší době budou vybudovány její sekce ve všech spolkových zemích.

Společnost přijímá přihlášky členů a přispěvatelů. Členský příspěvek obnáší DM 30.00 ročně, příspěvek neaktivních členů (přispěvatelů) DM 15.00 ročně. Přihlášky mohou být zasílány buď na adresu sekretariátu (Freie Gesellschaft zur Förderung der Freundschaft zu den Völkern der Tschechoslowakei, 8 München 22., Postfach 116) nebo na adresu českého předsedy (L. Pachman, 565 Solingen 17., Postfach 17-01-54).

Bratislava poroste

Podnik pro výstavbu hlavního města Slovenska vypracoval perspektivní plán rozvoje města do roku 2000. Nejdříve připomínka minulosti:

v r. 1948 měla Bratislava 143.000 obyvatel, kteří bydleli v 32.000 bytů. Dnes už je to 300.000 obyvatel ve 100.000 bytů. Další 50.000 přijíždí denně do města za prací, neboť je tu soustředěno 14% slovenské průmyslové výroby. V roce 2000 má mít Bratislava 550.000 obyvatel; má se vybudovat dalších 150.000 bytů a další asanovat. Do r. 1987 bude město růst hlavně na pravém břehu Dunaje, pak v 80. letech se výstavba přesune západním směrem na tzv. Záhorie, oblast mezi Záhorskou Bystřicí a Stupavou. Byty vyšší kvality a rodinné domky porostou i v Pezinku, v Modre a v Senici. V bratislavské oblasti, kde je už dnes vysoké procento zaměstnanosti (52% z celkového počtu) bude pak 300.000 pracovních příležitostí. Dosáhne se toho výstavbou petrochemických závodů, dále strojírenství, elektroniky, spotřebního a potravinářského průmyslu a služeb. Z historického jádra Bratislavy se mají postupně obyvatelé vystěhovat. Po přestavbě centra a rekonstrukci starých budov se tu soustředí život obchod-

ní, oddechový, společenský a kulturní. Z tohoto centra bude také odstraněna individuální doprava. Z území města také v podstatě zmizí železniční doprava. S tím souvisí výstavba nového hlavního nádraží. Vybuduje se také nový říční přístav. U Bratislavy se mají postavit dvě atomové elektrárny. S městem souvisí i budování vodních děl na Dunaji, důležitých i pro rekreační účely. Ovšem hlavní přehrady v Gabčíkovu (na maďarské straně v Nagyvarosu) je získat další zdroj elektřiny v podobě elektrárny s výkonem až 630 megawattů a předcházet občasným zdejšími záplavám. V celé Podunajské nížině pak budou lepší podmínky pro výstavbu průmyslu i komunikací a pro zemědělskou výrobu. Kromě toho se na Dunaji zabezpečí plavební hloubky a zadržovaný písek a štěrky se podstatně přiblíží k místu jeho spotřeby.

Los ve městě

Prvním lednem letošního roku vstoupila v platnost vyhláška Národního výboru Bratislavy, podle níž je chráněného celkem dvěstě deset druhů zvířet, která se vyskytuje na území hlavního města Slovenska. Je mezi nimi také — los obecný.

S ČÍM SOUHLASÍME . . .

(Dokončení se str. 1)

vzpruhu svým společným názorům.

Je tu ještě důležitější charakteristika. Tyto noviny a týdeníky, tito velcí Nixonovi nepřátelé, jsou ve vlastnictví nebo pod kontrolou několika rodin. A jsou nesmírně výnosné. Novinářské rodiny jsou poslední velká aristokracie v americkém životě. Jestliže v Americe existuje elita, skutečně sebeuvědomělá šlechta, jsou to velké rodiny — které vlastní a spravují významné deníky země. Rozumí moci lépe než většina politiků. Mohou politiky udělat a mohou je, v mnoha případech, také zničit. Trvají na vlastní představě cti a stylu. Rodiny, které vlastní velké noviny liberálního tisku, mají vkus i dostatek peněz pro dobré novinářství; očekávají od svého redakčního štábu elegantní, siláckou, vyznídavou žurnalistiku. Tyto rodiny považují své žurnalistické hvězdy téměř za posvátné; dívají se na ně podobně jako dostihové rodiny na své koně a jockeje. Muži a ženy pracují s pýchou pro tyto vydavatele. V jistém smyslu velké orgány liberálního tisku se vymanily z přímé kontroly vydavatele a patří žurnalistům, kteří je pro majitele obsluhují.

Moc je pro liberály totéž, co je sex pro puritány — oškliví si ji, ale baží po ní, nedůvěřují jí, ale mají na ni záhlubek. Základní přesvědčení liberálních intelektuálů je, že není-li moc v rukou lidí jejich druhu, skrývá se v ní tajné zlo. V případě Richarda Nixona byli liberálové nejen přesvědčeni o tajném zlu jeho užívání moci, nýbrž i uražení jeho způsobu, jeho řečí, jeho stylem. Mnoho let se Nixon cítil nemilosrdně pronásledován těmito intelektuály — kteří přitom přátelům a obdivovatelům předváděli svou odvahu a větší počestnost.

Průběh volební kampaně v roce 1972 liberály rozhořčil; dokázal, že Richard Nixon pochopil smýšlení země lépe než oni, že lépe naslouchal jejímu tepu. Tragické bylo, že at' byly jeho úspěchy jakkoli veliké — a byly očividné — výkon moci na místech jemu nejblíže se ukázal vadný přesně tak, jak to liberálové očekávali.

President předstíral lhostejnost k tisku a k newyorským televizním stanicím. Choval se tak, jak se podle jeho přesvědčení prezident má chovat: má jednat podle vlastního citu a úsudku a nedbat toho, co liberálové říkají. V roce 1972 prezident zcela opomíjel nepřátelský tisk a televizi. Už ho neovlivňovaly. Jeho protivníci ho pronásledovali tak tvrdě po tolik let, že cokoliv prohlašovali, mohlo se odbýt jako zlomyslnost a výmysl — dokonce i Watergate. A to byla tragédie.

Na začátku roku 1972 si Nixon utvořil názor na problém sdělovacích prostředků a rozhodl se mluvit přímo k americkému lidu nad hlavami svých skutečných nepřátel, nad dosahem Východního Liberálního Tisku. Ten přijal s výsměchem jeho řeč o vietnamizaci indočínské války —

ale ukázalo se, že je to triumf, jak o tom svědčila reakce veřejného mínění. Jeho cesta do Číny přesvědčila Nixona, že ti, kdo rozhodují o informacích v Americe, potlačí všechny jeho myšlenky kromě těch, které jsou vyjádřeny ve faktech a čínech.

Nixonova kampaň vyvedla informační systém z konceptu jako máloco předtím. Nixon se obrátil svými oficiálními projevy přímo na americký lid, tisk a televizi musily oficiální prezidentovy projevy věrně reprodukovat, a tak roku 1972 Nixon dominoval na vlnách éteru. Mělo to přitažlivost prezidenta v akci. Hlásil se Nixon z Peking, Nixon ze Sanghaje, Nixon z Moskvy, Nixon z Kyjeva.

V říjnu 1972 už bylo zcela zřejmé, že žádný kandidát nikdy tak promyšleně neignoroval tisk a nepočínal si přitom lépe než Richard Nixon. Nixon vyhrál se založenými rukama. Kdyby byl užíval moci ve svém vlastním domě tak úspěšně — jako ji užíval ve světě, jistě by byl s to rozhodnout zápas mezi výkonou mocí a nepřátelským tiskem ve prospěch výkonné moci, a možná natrvalo. Ale to se nestalo. Přišel watergateský skandál.

O výsledku voleb v roce 1972 rozhodla v podstatě představa, jakou si americký lid učinil o Richardu Nixonovi — a Nixonovým hlavním odpůrcem nebyl George McGovern, nýbrž předvoj tisku, který si činil nárok na to, že lidu rozumí a mluví za něj lépe, než to dovede lid sám. V této soutěži Nixon zvítězil. Lid dal přednost Richardu Nixonovi. Byla však i jiná soutěž. Liberální tisk rozhodl, že dá rozhodně na pořad veřejné diskuse otázku korupce ve vládě a zvláště otázku korupce moci v Nixonově kampani. Tato otázka, jednou na pořadu, už nemohla být vzata zpět a stala se z ní tragická watergateská aféra.

(Z knihy: Theodore White: "Making of The President 1972".)

O Československu

20. srpna 1968 sovětská vedoucí klika vyslala zákeřné ohromné množství vojsk — která překvapivým útokem obsadila Československo. Pírátské přepadení Československa vyvolalo vlnu odporu československého lidu i rozhodné odsouzení tohoto aktu ostatními národy — včetně značné části sovětského lidu. Vzdlali se snad sovětské socialistické imperialistické plány na další okupaci Československa? Zdaleka ne: okupaci naopak prodlužují a upevňují. Aby oklamali svět, mávali tehdy množstvím dokumentů, prohlášení, že jejich vojenská agrese proti Československu je míněna pouze jako "dočasný pobyt vojsk". Fakta ukazují, že sovětská okupační vojska se pevně usadila v Československu. "Dočasný pobyt" je jen nálepka; skutečností je stálá okupace. V posledních letech byly sovětské posádky posíleny a jejich zařízení rozšířena.

V uplynulých pěti letech

jsme byli svědky bezohledného potlačování spravedlivého boje československého lidu proti agresi a masovým čistkám na všech úrovních — nařízených sovětskými revizionisty. Pod záminkou "ekonomické integrace" zesilují plundrování a vykořisťování Československa. Vnucují Československu "koordinaci" zahraniční politiky s jejích nepřípustností. Krátce řečeno — považují Československo za svůj vasalský stát a kolonii. Invaze a okupace Československa sovětským socialistickým imperialismem je nejvýraznějším projevem jeho mocenské politiky a agresivity. Odhalila před očima celého světa odporné rysy sovětského socialistického imperialismu.

Čínská vládní tisková kancelář

TVRDÝ KREML

V Moskvě dal sovětský fyzik Andrej Sacharov dopisovatelům západních tiskových agentur k dispozici průklepy dopisů, které zaslal mezinárodnímu PEN-klubu a jiným spisovatelským organizacím, a ve kterých žádá, aby se zastaly básníka a zpěváka Galiče. Sacharov připomíná, že Galič, vyloučený před časem ze Svazu spisovatelů, žije už dva roky v naprosté bídě a je těžce nemocen. Požádal si o výjezdní visum do Spojených států, kde mu příbuzní nabídli léčení. Příslušný sovětský úřad mu však oznámil, že z ideologických důvodů nemůže dostat povolení k cestě.

Nová loď

V polském přístavu Štětíně byla vztýčena čs. vlajka na nové námořní lodi o nosnosti 32.000 tun. Jmenuje se Bratislava a je po lodi Vítkovice druhým největším plavidlem čs. námořní flotily. Loď je dlouhá 200 metrů, široká přes 24 metry, může vyvinout rychlost až 28 kilometrů za hodinu a je vysoce automatizována. První cesta — pod velením kapitána Vladimíra Podleny povede ke břehům USA.

Nápor na devizy

Předseda Státní banky československé Svatopluk Potáč oznámil na tiskové konferenci, že loni stouply ceny surovin, které ČSSR dováží ze západních zemí, zhruba o 80%. Na podniky, které z tohoto dovozu vyrábějí výrobky, se nyní činí nátlak: jednak se nutí, aby přešly na jiné suroviny, které si lze opatřit na Východě, nebo aby dováženy materiál hospodárněji využívaly a zhodnocovaly. Tím se myslí především, aby výrobky, které tu vzniknou, byly takové kvality, aby je bylo možno uplatnit na západním trhu za vyšší ceny, srovnatelné s cenami, žádanými od jiných průmyslově vyspělých zemí.

Krajanský oznamovatel

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA: "ULICE ZTRACENÝCH"

Kniha, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, West-Germany

Máte zájem o nové knihy vydané v ČSSR?

(též Klub čtenářů, Máj a další edice)

Pište si o nabídkové listy na adresu:

INTERCLUB, 6 Frankfurt/M. 61, Birsteiner Str. 27. West-Germany.

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

. . . je jen 206 m od nádraží Selnau . . . vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit . . . rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) . . . při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft., společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,

tel. 01-62 14 55.

poradce pro čsl. právo

4000 Basel, St. Alban-Talstrasse 19

Tel. 061/42 86 95

Porady písemné nebo ústní po telef. dohodě.

SOKOL ZÜRICH

pořádá v pořadí již 3. reprezentační ples dne 9. února 1974. Je zajištěn větší sál ve "Spiergarten" v Altstetten. Bližší informace sdělí sestry Dagmar Koblasová na tel. 01/88 78 79 a Marie Mařasová na tel. 01/91 35 29.

Drobničky z Československa

"V duchu přátelství a plodné spolupráce" se, podle čs. tisku nesly rozhovory mezi zástupci belgické a československé a pak luxemburské a československé vlády. • Nejspornější občané v ČSSR jsou v Jihočeském kraji. Průměr na obyvatele je roční úspora 9.300 korun. • Celková škoda způsobená nedávnými námrazami a divokými větry jen v okrese Žďár nad Sázavou dosáhla výše 40 milionů. • Busta akademika Jaroslava Heyrovského, prvního a jediného českého nositele Nobelovy ceny, byla odhalena v panteonu Národního muzea v Praze. • Pokusný vrt na břeclavsku naznačuje, že by tam v nevelké hloubce mohla být nafta, která dnes, nikoli už sůl, je nad zlato. • Téměř 20.000 dopravních nehod loni na Slovensku si vyžádalo 725 lidských životů a víc než devět a půl tisíce raněných. • Od pěti do sedmi let žaláře dostala skupina mladých Pražanů, kteří na Karlověsku prodávali padělané jednodolarové bankovky. • Brněnská státní filharmonie odletěla na umělecký zájezd do Velké Británie, kde vystoupí na jedenácti koncertech převážně s českou hudbou. • Letošní šestisetleté výročí narození Jana Milíče z Kroměříže, tohoto významného předchůdce husitského hnutí, je zařazeno do kulturního kalendáře UNESCO. •

Čs. finance

Na poradě pracovníků Státní banky bylo oznámeno, že vnitřní úvěry vzrostou letos o 16 miliard korun, které se vynaloží zejména do strojírenství, chemie, stavebnictví a do průmyslu. Stále stoupá množství peněz, které lidé ukládají na spoření. V minulém pětiletce to byla necelá třetina z každé koruny zvýšených příjmů; v probíhající pětiletce je to už 90%. Kromě toho byl rozmnožen sortiment půjček obyvatelst.

vu. Lidé ovšem vydělané peníze tak lehkou jako dřív neutrácejí. Žádají kvalitnější a modernější výrobky.

Vyznamenaný kameraman

Západoněmeckou cenu "Zlatá kamera" získal nedávno čs. kameraman Igor Luther, žijící dnes v Mnichově. Cena mu byla udělena především za vedení kamery při filmu režiséra Stanislava Barabáše (dnes — Hamburk) "Inferno", podle A. Strindberga.

STÍNY NAD BONNEM

Hospodářskou situaci v západním Německu vyznačuje nejistota. Jaký bude vývoj energetiky, neodvážejí se nikdo předvídat. Jisté je jen to, že i když bude nafta opět dost, zůstane drahá a bude stát mnohem víc, než stála před vypuknutím krise na podzim loňského roku. Inflační důsledky této skutečnosti ilustrují údaje o životních nákladech, zveřejněné spolkovým statistickým úřadem; ukazují, že index stoupl minulý měsíc ve srovnání s prosincem roku 72 o 7,8 bodů a že by byl vzrostl v důsledku protiinflačních opatření bonnské vlády jen o 5,9 bodů, kdyby nebylo došlo k naftové krizi a k prudkému zvýšení cen paliv. Nemale zdražení v letošním a příštím roce bude tudíž nevyhnutelné, nepodaří-li se udržet mzdy a jiné nákladové faktory na rozumné úrovni. Teprve blízká budoucnost ukáže, zda západoněmecké odbory uposlechnou výzvy kancléře Brandta a jiných představitelů vlády, aby omezily mzdové požadavky na osm až devět procent, což je očekávaný nominální přírůstek hrubého národního produktu na letošní rok.

Odborářští vůdci stojí totiž před vážným dilematem: chtějí přispět k hospodářské stabilitě, ale nemohou riskovat, že ceny a zisky za několik měsíců opět značně předstihnou mzdy. Takový vývoj by nepochybně vyvolal divoké stávkové vlny v mnohem větším rozsahu než loni. Odbory proto žádají krátkodobé smlouvy, aby mohly udržet situaci pod kontrolou. Jak na druhé straně ukazují výzkumy veřejného mínění, západoněmecké dělníky zajímá teď spíše jistota pracovního místa než zvýšení nominálních mezd, které by z valné části opět pohltila inflace. Vzhledem k naftové krizi i k některým jiným faktorům stoupl počet nezaměstnaných minulý měsíc na 485.000, to je 2,2 procenta z celkového počtu pracovních sil ve spolkové republice. Snad ještě znepokojivější je zkrácení pracovní doby, které postihlo přes 160.000 dělníků. Spolkový úřad práce očekává, že se tento počet v příštích měsících ještě zvýší v důsledku omezení výroby v automobilovém průmyslu a v přidružených odvětvích, které zaměstnávají celkem asi 17 procent veškerých pracovních sil. Materiální, ale i psychologické účinky takových opatření, jako zavedení "nečlů bez aut" a nižší maximálně přípustné rychlosti, jakož i zdražení benzínu vedly k prudkému poklesu objektivně nových automobilů, což zase donutilo výrobce velkých a rychlých vozidel, aby zastavili přechodnou výrobu vzhledem k vysokým zásobám. O takových krokách musí podniky vyrovnat se spolkový úřad práce,

protože zaměstnanci, kteří jsou dočasně bez práce, mají nárok na podporu v nezaměstnanosti. I když jeden ústav pro hospodářský výzkum ve spolkové republice předpověděl, že počet nezaměstnaných stoupne v zimě na 750.000, odborníci v Bonnu soudí, že situaci lze zvládnout. Spolkový sněm schválil opatření, stimulační investice daňovými úlevami; je to první uvolnění přísně restriktivní politiky bonnské vlády od jara loňského roku. Pomohla i spolková banka, která uvolnila komerčním bankám čtyři miliardy dolarů jako náhradu za odtok peněz, způsobený zotavením dolaru.

Činitelé v Bonnu nicméně tvrdí, že cenová stabilita mu-

si mít nadále prioritu vzhledem k růstu nákladů, které jsou z valné části důsledkem vývoje na trhu paliv, a vyzdvihují, že vláda má účinné nástroje k potírání možné hlubší deprese. Spolková banka má velké rezervy, z nichž by mohly být financovány veřejné práce a podobně — kdyby došlo k prudkému poklesu výroby. Západoněmecké hospodářství je tudíž nadále v základu zdravé a k přehnaným obavám není důvodu. Je pravda, že si naftová krize, i když poleví, vyžádá patrně určité úpravy ve výrobě i spotřebě, ale v Bonnu převládá názor, že by určité utažení opasku neškodilo zemi, která se těšila tolik let tak velkému hmotnému blahobytu.

OPĚT "TŘETÍ SVĚT"

Zahraničně-politicky je nyní v Jugoslávii opět kladen větší důraz na její postavení a úlohu v takzvaném třetím světě. Souvisí to se zájezdem presidenta Tita do Indie — Bangla Děše a Nepalu. Bývalý jugoslávský ministerský předseda a nyní prominentní člen presidentského kolektivního orgánu Mítla Ribičič poskytl interview dopisovatelé tiskové agentury UPI a prohlásil při té příležitosti mezi jiným:

"Naše politika je důkazem, že se v podstatě neorientujeme ani na západ, ani na východ. Dokazuje, že se distancujeme jak od západního parlamentního systému, tak i od východního statistického systému. Je to důležité pro porozumění naší objektivní skutečnosti. Chceme zůstat

zemí mimo bloky. Naše "ne" Stalinovi bylo výrazem vůle k nezávislosti, nikoliv příklonem k západnímu bloku. A kdykoliv odpovídáme "ne" Západu, neznamená to, že chceme jít s východním blokem. Jugoslávie je nezávislá, neangažovaná země s vlastním politickým systémem a se samosprávnou demokracií."

Nejnižší věkový průměr

obyvatelstva v republice mají okresy Sokolov, kolem 29. a Tachov, kolem jedenácti let. To má příznivý vliv nejen na výrobu a společenský život, ale i na populaci. Loni sa na Tachovsku narodil rekordní počet dětí — přes jedenáct set.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopovanejším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČITADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování paměti člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spolužakoval, budoval a řídil mladý československý stát. Neoprádatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Járy Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00